
Spis treści

Wykaz skrótów	15
Wprowadzenie. O znaczeniu relacji w myśli feministycznej (<i>Dobrochna Bach-Golecka, Tatiana Chauvin</i>)	19
O kobietach	23
Kultura organizacyjna a sukces kobiet na uczelniach wyższych (<i>Joanna Furmańczyk</i>)	25
1. Pojęcie kultury organizacyjnej	25
2. Kultura organizacyjna uczelni wyższych	28
3. Kobiety na uczelniach wyższych	29
4. Wpływ kultury organizacyjnej na sukces naukowczyń przed i w czasie pandemii SARS-Cov-2 – wyniki badań empirycznych	31
Przeciwdziałanie przemocy ze względu na płeć w prawie unijnym i hiszpańskim (<i>Agata Grochowska</i>)	40
1. Wstęp	40
2. Przemoc ze względu na płeć jako zjawisko psychologiczne, społeczne i kulturowe	41
2.1. Definicja przemocy ze względu na płeć	41
2.2. Czynniki wpływające na rozwój przemocy ze względu na płeć	43
2.3. Skutki przemocy ze względu na płeć. Przeciwdziałanie	45
3. Prawo unijne	46
3.1. Wprowadzenie	46
3.2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW	47

3.3. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Unia równości – strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025”	48
3.4. Wniosek – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej	51
3.5. Prawo unijne – podsumowanie	52
4. Prawo hiszpańskie	52
4.1. Wprowadzenie	52
4.2. Prawo procesowe. <i>Juzgados de violencia sobre la mujer</i>	53
4.2.1. Prawo procesowe – komentarz	55
4.3. Prawo pracy	56
4.3.1. Prawo do redukcji lub reorganizacji wymiaru czasu pracy	57
4.3.2. Prawo do mobilności geograficznej i zmiany miejsca pracy ...	57
4.3.3. Prawo do zawieszenia umowy o pracę	58
4.3.4. Prawo do rozwiązania umowy o pracę	58
4.3.5. Prawo do usprawiedliwiania spóźnień i nieobecności	58
4.3.6. Prawo pracy a przemoc ze względu na płeć – komentarz	58
5. Zakończenie	60
Społeczna myśl Kościoła a plany równości płci w szkolnictwie wyższym (Olga A. Kotowska-Wójcik)	65
1. Wstęp	65
2. Nierówności kobiet i mężczyzn w obszarze nauki	66
3. Przeciwdziałanie nierówności kobiet i mężczyzn o charakterze normatywnym	70
4. Plany Równości Płci a myśl społeczna Kościoła	74
5. Podsumowanie	80
Godność jako źródło praw człowieka – ochrona praw człowieka w Europejskim systemie ochrony praw człowieka a prawa kobiet. Zakaz dyskryminacji ze względu na płeć w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (Maria Lewandowska)	87
1. Wprowadzenie	87
2. Pojęcie godności człowieka w ujęciu filozofii klasycznej	89
3. Feminizm a miejsce kobiety w społeczeństwie	91

4. Ochrona praw człowieka w prawie krajowym i prawie międzynarodowym	96
5. Standard równości w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka	99
6. Warunki dopuszczalności skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz analiza orzecznictwa	101

Regulacje kwotowe dotyczące równego udziału kobiet w Niemczech (*Christoph-Eric Mecke*) **110**

1. Historia systemów kwotowych	110
2. Różne formy systemów kwotowych	113
3. Regulacje kwotowe w Niemczech	116
3.1. Systemy kwotowe w obrębie partii politycznych	116
3.1.1. Udział kobiet w parlamencie na szczeblu federalnym, parlamentach na szczeblu landowym oraz w samorządach komunalnych	118
3.1.2. Udział kobiet w służbie publicznej	121
3.1.3. Udział kobiet w sektorze prywatnym	125
4. Dotychczasowe efekty systemów kwotowych	128
5. Podsumowanie	132

Filozofia feministyczna a problem obiektywności nauki (*Michał Pełka*) **136**

1. Wprowadzenie	136
2. Phyllis Rooney: z historii pojęcia obiektywności	137
3. Sandra Harding: program mocnej obiektywności	139
4. Helen Longino: ideał obiektywności społecznej	142
5. Donna Haraway: teoria wiedzy usytuowanej	143
6. Rozumienie obiektywności: wkład filozofii prawa	146
7. Perspektywizm: wsparcie ze strony analitycznej filozofii nauki	148
8. Podsumowanie	150

Postrzeżenie kobiet w feministycznej historii sztuki (*Weronika Rosa*) **156**

1. Wstęp	156
2. Esencjalizm a antyesencjalizm	157
3. Sztuka: kobiet, kobieca, feministyczna	160

4. Feminizm a sztuka	164
5. Zakończenie	168

Trajektorie emancypacji prawnej kobiet w prawie publicznym krajów niemieckich 1850–1914 (*Anna Tarnowska*) 171

1. Wprowadzenie	171
2. Kolejne generacje: „dawny ruch kobiecy” i aktywistki początków XX wieku	172
3. Środowiska antyemancypacyjne	176
4. Instrumentarium prawne wykorzystywane przez ruch emancypacyjny	179
5. Podsumowanie	183

Adwokatura jest także kobietą? Uczestnictwo kobiet w ramach samorządu zawodowego adwokatów (*Karolina Wierzbicka*) 186

1. Wstęp	186
2. Samorząd adwokacki w świetle ustawy Prawo o adwokaturze	187
3. Kobiety w ramach struktur samorządu po wyborach w 2021 roku	188
4. Zespół ds. Kobiet przy Naczelnej Radzie Adwokackiej	190
5. Posługiwanie się tytułem „adwokatką” zgodne z etyką adwokacką	191
6. Determinanty pełnienia funkcji kierowniczych kobiet w świecie prawniczym	192
7. Zakończenie	193

Kształcenie i praca kobiet w zawodzie lekarza – problemy praktyczne (*Iwona Wrześniewska-Wal*) 195

1. Wprowadzenie	195
2. Studia na kierunku lekarskim i lekarsko-dentystycznym. Dostęp kobiet do studiów medycznych	197
3. Problem stereotypów płci w kontekście dostępu do wykształcenia: Polska i Pakistan	198
4. Limity przyjęć na studia medyczne w Pakistanie	200
5. Kształcenie lekarzy w ramach specjalizacji	201
6. Praktyczne aspekty wykorzystania danych	203
7. Podsumowanie	206

O relacjach	211
O emocjach w procesie tworzenia prawa. Kазus związków jedнопłciowych w polskim prawie (Marlena Drapalska-Grochowicz)	213
1. Wstęp	213
2. Emocje zbiorowe i skrypty kulturowe	215
3. Skrypt kulturowy: miłość romantyczna	219
4. Próby instytucjonalizacji związków jedнопłciowych w polskim prawie	220
5. Podsumowanie	227
Work-life balance – moda czy podstawa funkcjonowania współczesnych organizacji (Joanna Furmańczyk)	230
1. Koncepcja <i>work-life balance</i> i jej rozwój	230
2. Pojęcie <i>work-life balance</i>	232
3. Znaczenia równowagi między życiem zawodowym a prywatnym	235
4. <i>Work-life balance</i> w organizacji – perspektywa pracodawcy	236
5. <i>Work-life balance</i> w organizacji – perspektywa pracownika	238
6. Strategie jednostki pomagające w osiągnięciu <i>work-life balance</i>	239
7. Zamiast zakończenia	241
Definicja osobowej relacji (Aleksandra Kreczmańska)	245
Podmiotowość prawna a relacje międzyosobowe. Uwagi na tle pojęcia stosunku prawnego (Michał Macidłowski)	250
1. Stosunek i relacja	250
1.1. Pojęcia stosunku i relacji w języku naturalnym	250
1.2. Pojęcie stosunku społecznego	251
1.3. Pojęcie stosunku prawnego	252
2. Podmiotowość prawna w stosunkach zobowiązaniowych	254
3. Podmiotowość prawna w stosunkach podległości kompetencyjnej	259
4. Podsumowanie	263
Antyrodzicielstwo, czyli antynatalizm (Marek Nowak)	267
1. Wprowadzenie	267

2. Protoantynatalizm	268
3. Współczesny antynatalizm pesymistyczny	270
4. Ekologia antyantropocentryczna	273
5. Antynatalizm ekologiczny	277
6. Podsumowanie	281

Świadomość prawna w kontekście więzi międzyosobowych

(Piotr Zamelski)	285
1. Wprowadzenie	285
2. Prawo jako język komunikacji społecznej	285
3. Społeczne uwarunkowania świadomości prawnej	287
4. Znajomość i oceny prawa	289
5. Społeczne efekty prawa	291
6. Podsumowanie	293

O rodzicielstwie 297

Prawa i obowiązki rodziców w zakresie opieki i wychowania dzieci w przepisach prawa oraz dyskusji prawników i lekarzy w Polsce u schyłku XIX i na początku XX wieku (Aneta Bołdyrew) 299

1. Wprowadzenie	299
2. Ramy prawne obowiązków opiekuńczo-wychowawczych rodziców na ziemiach polskich w XIX i na początku XX wieku	300
3. Prawnicy i lekarze wobec problemów społecznych wśród dzieci i „scjentyzacji” dzieciństwa	306
4. Zakończenie	312

Wpływ międzynarodowych ram prawnych na kształtowanie ochrony praw kobiet w kontekście polityki rodzinnej: perspektywy i wyzwania (Zuzanna Buszman) 317

1. Wprowadzenie	317
2. Rozwój pojęcia przemocy ze względu na płeć	318
2.1. Zalecenie ogólne nr 19	320
2.2. <i>A.T. vs. Węgry</i> , Komitet CEDAW	321
2.3. <i>Maria da Penha vs. Brazylia</i> , IACtHR	322

3. Mechanizmy ewolucji praw kobiet w kontekście praw reprodukcyjnych – przykłady regresji 324
4. Wnioski 330

Prawne aspekty macierzyństwa naukowczyń – uwagi *de lege lata* i propozycje *de lege ferenda* (Diana Dajnowicz-Piesiecka) 336

1. Uwagi wprowadzające 336
2. Prawne aspekty macierzyństwa naukowczyń – uwagi *de lege lata* 338
3. Prawne aspekty macierzyństwa naukowczyń – propozycje *de lege ferenda* 343
4. Zakończenie 347

Ochrona prawna dziecka przed przemocą w świetle różnorodnych dokumentów oraz obowiązujących przepisów prawa polskiego i ponadnarodowego – teoria *versus* praktyka (Małgorzata Eysymontt) 351

1. Wprowadzenie 351
2. Przemoc wobec dzieci w ujęciu prawa polskiego i ponadnarodowego ... 354
 - 2.1. Przemoc na gruncie prawa polskiego 355
 - 2.2. Przemoc w świetle aktów prawa międzynarodowego, w tym europejskiego, a zwłaszcza unijnego 366
 - 2.3. Strategia Unii Europejskiej na rzecz praw dziecka i Europejska gwarancja dla dzieci a problem przemocy wobec dzieci 377
3. Przemoc wobec dzieci w wymiarze społecznym – najnowsze badania, działania, dane i statystyki 380
4. Kampanie społeczne i działania o wymiarze symbolicznym związane z przeciwdziałaniem przemocy wobec dzieci 385
5. Podsumowanie 386

O potrzebie zintegrowanego oddziaływania na rodziców i nieletnich wykazujących przejawy demoralizacji. Krytyka obecnego stanu prawnego i propozycje *de lege ferenda* (Paweł Kobes) 397

1. Wprowadzenie 397
2. Polityka orzecznicza sądów rodzinnych i możliwości w zakresie kształtowania właściwych postaw rodzicielskich 398
3. Kompetencje dyrektora szkoły na gruncie ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich 404

4. Ośrodek kuratorski jako szansa dla nieletnich i ich rodzin na budowanie prawidłowych relacji	405
5. Środki o izolacyjnym charakterze a możliwości oddziaływania na środowisko rodzinne nieletnich	409
6. Problem granic wiekowych umożliwiających ingerencję w proces rozwojowy dziecka	412
7. Wnioski końcowe	413

Jedność rodziny a piecza zastępcza: wnioski z najnowszego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (Magdalena Korzekwa-Kaliszuk) 416

1. Wstęp	416
2. Jedność rodziny a ochrona życia prywatnego	417
3. Najnowsze trendy orzecznicze	419
4. Podsumowanie	423

Historyczno-prawne ujęcie znaczenia rodzicielstwa w perspektywie dziecięcej podmiotowości. Wybrane zagadnienia (Dominika Kuna) ... 427

1. Wstęp	427
2. Dzieciństwo - znaczenie okresu ku dorosłości	428
3. Władza czy opieka - początki rodzicielstwa i jego znaczenie	430
4. Znaczenie rodzicielstwa w perspektywie dziecięcej podmiotowości	432
5. Podsumowanie	437

Macierzyństwo a niepełnosprawność dziecka – interseksjonalne spojrzenie na prawo (Karolina Mendecka) 440

1. Uwagi wprowadzające	440
2. Filozoficzne spojrzenie na macierzyństwo: wybrane zagadnienia	441
3. Perspektywa interseksjonalna	445
4. Interseksjonalność w perspektywie prawa międzynarodowego	448
5. Macierzyństwo a niepełnosprawność dziecka – interseksjonalne spojrzenie na polskie prawo	451
6. Uwagi podsumowujące	455

Prawa pracującego ojca do udziału w opiece i wychowaniu dziecka jako przejaw polityki równościowej płci – wybrane zagadnienia (Małgorzata Mędrala) 459

1. Wprowadzenie	459
-----------------------	-----

2. Równouprawnienie płci w opiece i wychowaniu dziecka	460
3. Rodzicielska rola kobiet i mężczyzn w polskim ustawodawstwie	461
4. Urlop macierzyński	463
5. Urlop ojcowski	467
6. Nieprzenoszalna część urlopu rodzicielskiego	467
7. Urlop opiekuńczy	468
8. Zwolnienie z powodu siły wyższej	470
9. Elastyczna organizacja pracy	471
10. Podsumowanie	473

**Strategia Unii Europejskiej na rzecz praw dziecka
(Katarzyna Myszone-Kostrzewa)** 477

1. Geneza Strategii Unii Europejskiej na rzecz praw dziecka	477
2. Charakter prawny komunikatów i innych instrumentów przyjmowanych przez instytucje Unii Europejskiej odnoszących się do prawa dzieci	479
3. Czy instytucje Unii Europejskiej mają kompetencję do uchwalania aktów wiążących w zakresie ochrony praw dzieci?	481
4. Założenia Strategii Unii Europejskiej na rzecz praw dziecka	484
5. Konkluzje Rady Unii Europejskiej w sprawie strategii na rzecz praw dziecka	487
6. Podsumowanie	488

**Pieczna naprzemienna w Polsce – oczekiwania i rzeczywistość
(Sylvia Różycka-Jarosz)** 491

1. Wprowadzenie	491
2. Obecne zasady ustanowienia w Polsce pieczy naprzemiennnej	492
3. Pieczna naprzemienna w świetle procedowanych zmian w ustawodawstwie polskim	496
4. Argumentacja za koniecznością dokonania zmian w ustawodawstwie w zakresie możliwości pierwszoplanowego ustanowienia pieczy naprzemiennnej	501
5. Argumentacja przeciw wprowadzeniu zmian w ustawodawstwie w zakresie możliwości pierwszoplanowego ustanowienia pieczy naprzemiennnej	504
6. Podsumowanie	511

Prawa dziecka jako pacjenta. Wybrane zagadnienia (Katarzyna Syroka-Marczewska)	517
1. Uwagi ogólne	517
2. Prawa dziecka jako pacjenta	518
2.1. Definicja pacjenta	518
2.2. Karta prawa dziecka-pacjenta	519
2.3. Prawo do wyrażenia zgody lub sprzeciwu na czynności medyczne	521
2.4. Prawo do informacji medycznej	527
3. Opieka zdrowotna nad uczniami	529
4. Uwagi końcowe	531
Rodzicielstwo a przestępstwo dzieciobójstwa w polskim prawie karnym (Sylvia Uścimiak)	535
1. Wprowadzenie	535
2. Zagadnienie rodzicielstwa	535
2.1. Wstęp	535
2.2. Rodzicielstwo	536
2.2.1. Rodzice	536
2.2.2. Dziecko	537
2.2.3. Cięża i poród	537
3. Przestępstwo dzieciobójstwa	538
3.1. Wstęp	538
3.2. Kodeks karny z 1932 roku	540
3.3. Kodeks karny z 1969 roku	541
3.4. Kodeks karny z 1997 roku	541
3.5. Modele sytuacyjne i przyczyny dzieciobójstwa	543
4. Problematyka ojca	544
5. Wnioski	545
Świadczenia na rzecz rodzin w działalności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (Gertruda Uścińska)	547
1. Wprowadzenie	547
2. Wsparcie dla rodzin wysiedleńców – regulacje Unii Europejskiej i polska specustawa	548
3. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako podmiot polityki rodzinnej	550

3.1. Dlaczego Zakład Ubezpieczeń Społecznych?	550
3.2. Świadczenia dla rodzin z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - koncepcja i technologia	551
4. Świadczenia dla rodzin z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - realizacja zadania	552
4.1. Świadczenie „Dobry start”	553
4.2. Świadczenie wychowawcze „500+”	553
4.3. Rodzinny kapitał opiekuńczy	554
4.4. Świadczenie żłobkowe	554
5. Świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dla rodzin uchodźców z Ukrainy	555
6. Ocena wsparcia dla rodzin uchodźców i wnioski na przyszłość	557
Informacje o autorach	561